

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1929 — STEVILKA 21.

Strah pred otrokom.

Sveti zakon je v katoliški cerkvi važen zakrament, kateri naj služi v pomnožitev človeškega rodu. Če gledamo vesoljno stvarstvo, kako se vse v redu množi in razvija po volji Stvarnika, tako je tudi sveti zakon v to postavljen, da ohrani naše potomstvo. To so prav tako razumeli v starih časih in sramota je bila za družino, če ni bilo otrok, žalost za vsako mater.

Toda na svetu se vse spreminja, človeštvo je padlo v mehkužnost in uživanje. Materija vlada nad duhom, zatajevanja svet ne pozna, ni moderno. In tako je prišel čas, da se ljudje boje otroka, ker njegova vzreja in in vzgoja zahtevata marsikatero težavo. Novega člana družine smatrajo za nesrečo in prokletstvo in se ga branijo z vsemi nedovoljenimi sredstvi, da že v začetku preprečijo njegovo spočetje. Ne samo po mestih, kjer se že par desetletij to opaža, tudi na deželo je prišlo to gorje. Toda ljudje, ki smrt sejejo bodo smrt tudi želi. Eden, kvečjemu dva, to je moderno, to je užitek, ker jih imajo za igračo kakor pse in mačke. Pozabljajo pa, da ima to malo bitje tudi dušo, in to je glavno: ne skrb za telo, prvo je dušna vzgoja, če se hoče, da Ti otrok ne bo v nadlego in sramoto.

Kot glavni vzrok navajajo, da so težki časi, da ne bodo mogli preživeti otrok. Naj pogledamo nazaj v zgodovino in videli bomo, da so bili še vse težji časi. Vedni turški vpadi, požigi, ropi, dalje grozne lakote, bolezni itd. Z vsemi težkočami so se borili naši pradedje. Niso pa obupa! Imeli so

živo vero, da brez božje pomoči ne gre. Otroci se niso branili, čeprav so včasih travo jedli in niso bili gotovi, kje bodo spali, če jim Turek vse požge. Iz tega se vidi, da veren človek marsikaj prenese in da strah pred otroki nima svojih vzrokov v premoženjskem stanju kot v volji človekovi. Adam in Eva, šele ko sta grešila, sta spoznala, da sta naga. Tako tudi človek, ki je pokvarjen, spozna, da otrok rediti ne more. Res je zlasti v nižjih slojih težava in večkrat pomanjkanje; tega ne bom tajil, ampak že gre počasi naprej. Ko pa otroci odrastejo, se pa starši vesele, ko gledajo sad svojega dela in truda.

Kaj pa bo, če umrjem jaz ali žena, se kdo vpraša, ko bodo otroci še majhni. To naj nas ne skrbi toliko, kdo jim bo dal jesti in oblačiti se. Dosedaj je bil še vsak oblečen in tudi od gladi pri nas še ni nihče umrl, čeprav ni imel staršev. Jestni jim znajo dati tudi ljudje, ki jim dušne hrane ne bodo preskrbeli. Raje naj nas skrbi, kaj bo z dušami otrok ali bo kdo nadomestil mamico, ki uči malčka skrbeti ročice in delati križ ter učiti prve nadnaravne resnice. To naj nas skrbi. Tudi tukaj veljajo Zveličarjeve besede: »Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo navrženo«. Pa tudi v tem primeru, dragi starši, je kolikor toliko poskrbljeno po naših dobrodelnih zavodih.

Težko je zlasti po mestih in industrijskih krajih radi stanovanj. Dosti je hišnih gospodarjev, ki se branijo družin z otroki. To je velika krivica. Vendar nas tudi to ne sme premagati,

da bi se otrok branili z nedovoljenimi sredstvi.

Družine, ki ste krščanske, ki ste mogoče posvečene presv. S. J., bodite v vsem dober zgled onim, ki drugače živijo. Gospodarji, vi pa potrpite z malimi, saj teh je nebeško kraljestvo. Predvsem pa zaupajmo v božjo Previdnost, ki nikdar še ni zapustila tistih, ki so svoje dolžnosti do Boga zvesto izpolnjevali, čeprav je bilo združeno s težavami. J. Zirovnik.

Dečki in deklice.

Ako pomislita, oče in mati, ko sta pričakovala prvega otroka, kaj sta si želela: dečka ali deklico? — Čisto na tihem sta si želela oba — dečka. Bog ve, zakaj?

Od roda do roda se nekako podejuje ta želja, čeprav ne vemo, zakaj naj bi bila deklica manj zaželena kot pa deček. Morebiti je to še ostanek poganskih časov? Takrat je bilo še vse huje kot pa danes, ko je že novorojenček, če je deček, kar gospodar, deklica je pa samo deklica. V starih poganskih časih so deklice vzrejali v topi nevednosti; prav ničesar niso razumele o moškem zanimanju in moškem delu. Njih življenjska naloga je bila, da so možem pripravljale udobno življenje, da so jim stregle in za otroke skrbele. Celo pri visoko izobraženih Atencih ni bilo drugače; celo tam niso bile žene duševno in moralno enakovredne možem. Arabci se do današnjega dne prerekajo, če ima žena sploh dušo. In celo v mohamedanski paradiž naj bi prišlo le toliko žen, kolikor jih je treba za udobnost in postrežbo moških. To poganško naziranje je pomenilo za ženo prav toliko, kakor moralno in pravno suženjstvo. In moralno suženjstvo, tisto izpostavljanje žene vsem opravičenim in neopravičenim željam moža in njegovi pohoti, to je poganško ženo strahovito poniževalo. Ženska čast in ženski ponos nista imela nobene veljave.

Hvala Bogu, da je to poniževalno stališče žene premagalo krščanstvo! Krščanstvo je napravilo ženo enakopravno možu, ker nauk krščanstva je: vsak človek (torej tudi žena) ima neumrjočo dušo, ki ima pred Bogom neprecenljivo vrednost. Krščanstvo uči, da ima žena še drug, mnogo višji življenjski namen, kakor ji ga je pripisovalo krščanstvo: slepa in gluha izgrača moža in njegovih muh in dekla njegovih zahtev, marveč, da je enako možu poklicana k večni blaženosti, ko je na svetu dovršila svoj poklic. Zato pa tudi vidimo cele zборе krščanskih žen, ki so si, da lažje dosežejo večni poklic, izbrale na svetu resne poklice: učiteljice, vzgojiteljice, strežnice bolnikov, varhinje otrok itd. In te žene še prav posebno spoštujemo, ker živijo poleg navadnega življenja še lepo duhovno življenje, ker znajo svoje življenje izkoristiti za druge, ker si s svojim delom in s svojimi žrtvami služijo nebesa.

In naši krščanski možje vidijo v svojih ženah svoje življenjske družice, ki se udeležujejo njihovih skrbi in težav ter jim pomagajo do napredka. Saj z njimi razmišljajo in preudarjajo resna življenjska vprašanja, stanovske in poklicne zadeve ter s krepko roko vodijo gospodinjstvo. Zato jim pa tudi radi, brez skrbi in z zaupanjem prepuste najdražje, kar imajo: svoj dom v oskrbo.

In v naših materah vidimo vse več kakor pa nekake stroje; saj jim je sreča, časna in večna, ter blagostanje otrok tako pri srcu. Dobile pa so od Stvarnika nalogo, otroke vzgajati za resne življenjske naloge.

Pa kljub temu se hoče še vedno uveljavljati mnenje, da je deček nekako več vreden kot deklica. Zato je pa včasih tudi vzgoja tako različna. Vzgojo dečkov navadno gojimo z neko resnobo; veseli smo, če so bahavi in samozavestni. Nekatera mati se celo spozabi in postane dekla — svojemu sinu. Njegovo razdivjanost, jezo in slavohelepe kar z lahkoto prenaša,

ali jo celo pospešuje. Saj je fant in mora postati mož; zato naj že zdaj vlada in vse strahuje. Pred očetom pa skrbno prikriva sinovo surovost.

Deklica pa, i seveda, to je igračka. Lepo jo obleče, laske nakodra in vanje pentljo priveže in ji pove, da je lepa. Dekletu ni treba spoznati resnosti življenja; da se zna le lepo obleči in lepo obnašati, bo že koga dobila. — Tako vzgajajo dekletca že od vsega početka brez vsake resnobe, za površno in klepetavo punico.

Mati, ali ne uvidiš, da je to oboje napačno? Je že res, da mora biti fant samozavešen in močan, saj tega mu bo treba v življenju, toda zato naj pa ne bo bahav, surov in prevzet. Navaditi ga je treba, da se veseli nad dobrim delom, ki ga je storil, da je pripravljen preizkusiti svojo moč v pomoč drugim. Le vzgajaj ga k ponosu nad samoobvlado, k veselju nad poštenjem in pravico, k dostojanstvenemu viteštvu! Koliko materinih in ženinih solz bo manj poteklo zaradi surovih, razuzdanih in izgubljenih doraščajočih in za tem seveda tudi zakonskih mož!

In tvoja dekleta! Ali ni dandanes treba malo manj prešernosti, napuha in kričavosti, pa več pravega ponosa, samozavesti in pristnosti tvoji hčeri, ki hodi vsak dan na polje, ali v tovarno, ali v mesto v službo? Kako zelo pa ji je treba resnično moralnega ponosa pravega otroka božjega, ko ji od vseh strani prete nevarnosti! Kako zelo ji je treba notranje resničnosti, da ne obeša nase vsega, kar vidi v izložbi in plemenite samozataje, ko je treba pomagati drugim!

Ko bomo prišli do tega, da bo viteški mladenič, ki kaj zna in ve, v katere je sveti ponos katoličana in čast pravega moža, si izbral za ženo skromno, resno in resnično in pošteno dekle in da to ne bodo le posamezni slučaj, tedaj se nam ni treba več bati za bodočnost našega naroda. Na vas, starši in zlasti matere, pa je, da to sliko bodočnosti uresničite.

Ce bi starši vedeli ...

... da zna otrok bolj presoditi odrastle kot pa oni njega.

... da vsak zakonski prepričanje zastrupi otrokovo dušo.

... da je vsak opomin zastoj, če ni z dobrim zgledom potrjen.

... da je njih značaj otrokov značaj.

Razpis

nagrade proizvajalcem svežih jajc.

Ministrstvo poljoprivrede razpisuje nagrado v znesku 5000.— Din

onemu proizvajalcu, ki bo prvi po tem razpisu prinašal stalno na trg v Ljubljano jaca obeležena z datumom, kdaj so izležena in z imeni proizvajalca.

Ministrstvo bo v teku 2 do 3 mesecev razglasilo en dan kot kontrolni. Na ta dan morajo proizvajalci prijaviti v Ljubljani pri mestnem magistratu, tržno nadzorstvo — da prodajajo svoje proizvode z napisom datuma in proizvajalca ter morajo obenem doprinesiti dokaze o tem (lastne kontrolne knjige, fakture, potrdila od kupcev ali slično).

Prvenstvo bodo imeli v enakih slučajih oni, ki so člani perutninske zadruge in prodajajo jajca s povprečno največjo težo.

Pri enaki vrednosti ali enakih slučajih se moreta razdeliti tudi dve nagradi.

Obrazce za dnevno beleženje morejo proizvajalci dobiti, ako to žele, pri mestnem magistratu v Ljubljani.

Mestni magistrat ljubljanski, 7. oktobra 1929.

Pogled na naša pokopališča.

Zdi se mi, da naši pokojni gledajo name s svojimi očmi in prosijo: »Le daj!«

Pogled na mnoga naša podeželska pokopališča je namreč skozi leto in dan silno žalosten. Takole krog praznika Vseh svetnikov še dobe nekaj lepote —

za en teden, kvečjemu za dva, vseh ostapetdeset tednov pa so nekatera pokopališča tako zapuščena, tako dolgočasna.

Grobovi sami so brez vsakega reda v vrsti, ena predolgi, drugi prekratki; novi grobovi morajo ostati skozi leto in dan puste neurejeno groblje, ker »žalujoči ostali« nimajo ne časa ne denarja za grobove pokojnih.

Grobovi so brez cvetja in okrasja; v celi spomladi ni najti toliko časa, da bi ti preostali napravili eno pot na pokopališče in bi tam naredili rožic in grmičevja — pomnite: ne rož in grmovja. Sv. Florijana dan navadno povsod praznujejo. Ali bi ne bilo mogoče takrat dopoldne ali popoldne priti na grobove in zasejati oziroma zasaditi nekaj cvetja za poletje in za jesen?

Seveda bom slišal koj ugovor: »Ce zasadimo, bo pa cerkovnik jezen, ker potem težko kosi na pokopališču. Tako težko se ogiblje grobov.«

Dobro! Povejte mi, ali je pokopališče cerkovnikov travnik, morda celo pašnik, ali je posvečen kraj, kjer naši pokojni čakajo vstajenja? Ce je pokopališče pri vas cerkovnikov travnik, dobro. Potem pustite, naj ga zaraste trava. Če pa ni, potem pa cvetja na grobove! Bori cerkovnik, čegar krave se morajo zanašati na seno in na otavo s pokopališča! Prav je, da tudi tista trava pride v porabo, in lepo delo bo storil cerkovnik, če travo spravlja od grobov, cvetje bo pa že brez mrmranja pustil na miru, če ima količkaj čuta za svetost pokopališča. In upam, da ga ima.

Pokopališče torej ni cerkovnikov travnik. Ali ne?

Marsikje vidim v kotih na pokopališču celo groblje prsti in druge navlake. Če je na pokopališču cerkev, potem »dobri« ljudje to šaro najraje zavlečejo za cerkev. Seveda za to, ker je silno potrebno, da je cerkveno zidovje bolj mokro in da lažje razpada.

Ljudje božji! Kar imate ob popravljanju grobov tistega ruševja, kamenja ali prsti odveč, potem ven s to rečjo, s pokopališča! Pa spet ne k pokopališkemu zidu, ampak proč od zida! Ne vem,

zakaj se nekaterim ljudem tako prijetno zdi, če morejo pri cerkvi narediti malo škode.

Spomeniki leže marsikje vse križem ali pa vise proti severu in jugu, proti vzhodu in zahodu in čakajo, kdaj se bodo mogli dostojno zvaliti po tleh. Spet nekaj nedopovedljivo grdega in neokusnega. Kdor spomenik postavi, naj vendar gleda, da bo spomenik dostojno oznanjeval njegovo ljubezen. Če ne, je bolje, da ga ni.

Marsikje imajo lepo urejena pokopališča in so tega veseli. Marsikje bi jih lahko imeli, pa so prezanikarni. Ne ljubi se jim. Spominjam se župnije, kjer sem videl silno lepo pokopališče. Na Vranji peči se pravi. Župnija leži visoko v hribih in vendar ... Če se tu lahko to reč uredili, bi drugod tudi.

Kdo se bo te reči lotil?

Gospod župnik. Seveda rad, samo če ga bo župnija voljna poslušati in se ukloniti njegovim odredbam. Brez tega ne gre. Kjer so ljudje pripravljeni samo kljubovati, tam bo dom mrtvih vedno pust in dolgočasen; mesto da bi na njem brali zapisano besedo življenja, bomo povsod srečali le zapuščenost.

Cerkovnik naj se loti. Ne rečem, da bi ne bilo prav, če bi cerkovnik urejeval nove grobove in da bi ne pustil dolgo časa gledati na svetem mestu gnusobe razdejanja. Ampak eno mora biti: zastoj še mačke ne švigajo. Kako naj pride cerkovnik do tega, da bi moral zastoj lepšati grobove! Pokojniki domači bi mu morali dati za to delo primerno odškodnino. To bi ne bilo tako napačno, ker bi bili grobovi goitovo najbolj primerno okrašeni in urejeni. Ena večša roka lahko več in lepše uredi kakor deset nerodnih.

Še najbolj primerno bi pa bilo, če bi pod vodstvom župnika in cerkovnika to reč izpeljale naše cerkvene organizacije: Marijine družbe, tretji red. Tako bi se pokopališče enkrat za vselej lepo uredilo; sproti bi pa potem lahko cerkovnik skrbel za red in lepoto, seveda proti primerni odškodnini.

»Toda«, pravite, »kaj pa imajo mrtvi od lepih grobov, kaj od cvetja, kaj

od lučic? Molitve potrebujejo, naših dobrih del potrebujejo, ne pa samih zunanosti.«

Prav prijatelj, da si me opomnil. Poslušaj me: Kjer ljudje skrbijo za lepoto grobov, tam navadno tudi molijo za pokojne, tam se jih spominjajo pri sv. daritvi, pri sv. obhajilu, pri dobrih delih, povsod. Kjer je pa grob zapuščen, tam je navadno zapuščena tudi duša. Ali veš, kako je tožil prerok Jeremija? »Pota na Sijon žalujejo, ker ni nikogar«, da bi šel k praznovanju.« Podobno bi lahko zapisali mi: Zapuščeni grobovi žalujejo, ker ni nikogar, da bi se spominjal mrtvih.«

Skrbeti za lepoto grobov je nekaj obče človeškega. Ali veste, kako so stari Egipčani skrbeli za svoje mrličke. Kraljevi grobovi se vidijo še danes: visoke, v nebo kipeče piramide. Ena sama je bila široka na vsako stran četverokotnika po 233 m, visoka pa 146.5 m (danes še 137 m). Zgodovinar nam pove, kako so Egipčani skrbno balzamirali svoje mrličke, v sv. pismu beremo, da so judje belili svoje grobove — gotovo ne za prazen nič.

Omenim naj na tem mestu še lepo željo, da hočejo člani ene družine počivati v skupnih grobovih. Ni ta želja nekaj novega, nekaj modernega. Srečamo jo že na prvih straneh sv. pisma. Umirajoči Jakob naroča svojim sinovom: »Jaz se bom pridružil svojemu ljudstvu; pokopljite me zraven mojih očetov v dvojni jami, ki je na njivi Efrona, Hetejca, proti Makabri v Kananski deželi, ki jo je kupil Abraham z njivo vred od Efrona Hetejca za lastno pokopališče. Ondi so pokopali njega in Saro, njegovo ženo; ondaj je bil pokopan Izak z Rebeko, svojo ženo; ondaj leži tudi Lija pokopana.«

Podobno prosi umirajoči Jožef svoje rojake in brate: »Bog vas bo obiskal; nesite moje kosti s seboj iz tega kraja.«

Kako zvesto so ti ljudje spoštovali naročila pokojnih, nam pove isto sv. pismo, ko poroča, da je Jožef sporočil svojemu vladarju po njegovi družini: »Ako sem pred vami milost dosegel, recite faraonu, da me je moj oče s prisego

zavezal, rekoč: Glej, jaz bom umrl; pokopljite me na mojem pokopališču, ki sem ga izkopal v kananski deželi. Zavoljo tega grem gor pokopat svojega očeta, potem se bom vrnil.«

In celo egiptovski vladar je vpošteval željo umrlega Jakoba, ko je sinu Jožefu na njegovo prošnjo odgovoril: »Pojdi gor in pokopljite svojega očeta, ker si s prisego zavezan.«

Hitro so zapustili Izraelci Egipt na kraljevo povelje, a vendar niso pozabili na željo Jožefovo. Mozes je vzel ob odhodu iz Egipta tudi Jožefove kosti s seboj, zakaj s prisego je Jožef zavezal Izraelce otroke: »Bog vas bo obiskal, nesite moje kosti odtod s seboj.«

Odkod ta skrb za mrličke, odkod ta želja, spavati med svojimi? Svoj izvor ima v globoko vkoreninjeni veri v vstajenje mrtvih. In to vero potrjujemo tudi mi, če skrbimo za lepoto na pokopališču, če krasimo grobove s cvetjem in z venci, če prižigamo na grobovih lučke.

Zato pošiljam svojim rojakom širimo naše domovine željo in prošnjo: »Poglejte, kakšno je pokopališče v vaši župniji, pri vaši podružnici. Če je lepo negovano, blagor vam in vašim pokojnim; če pa je zanemarjeno in preraščeno s travo in s plevelom, potem pa z združenimi močmi na delo.

Ampak radoveden sem, koliko se jih bo po teh besedah zganilo...?

Težave pri izobraževalnem delu na kmetih.

Človeka ni mogoče po sili in od zunaj izobraziti; morejo se mu le nuditi izobraževalne možnosti, lastno stremljenje po izobrazbi pa mora potem najvažnejše storiti. — Kolikokrat se slišijo bolj ali manj opravičene tožbe: »Nič se ne da napraviti; ljudje nimajo zanimanja. Če hočeš predavati, ali čitati, vedno je neuspeh; devet desetih gre mimo.«

Največkrat pa so oni, ki imajo izobraževalno delo v rokah, sami krivi, ker ne zbero pravega izobraževalnega materiala in ga ne znajo na pravičen način priobčiti. Pa tudi sicer so še tu pa tam krajci, kjer ljudje ne kažejo ni-

kake želje po izobrazbi in se kar dobro počutijo v svoji nevednosti. Tudi nekaj ponos, ki pa seveda ni pravi, se jih drži, češ, čemu knjige in branje, mi smo vse od česa drugega premožni postali kot pa od predavanj in knjig, pa vendar vsi radi pridejo k nam, ker imamo. Seveda pa ne pomislijo, da bi lahko postali še premožnejši, če bi se hoteli oprijeti novejših izkušenj, ki jih prav knjige in časopisi prinašajo prav v hišo.

Seveda pa se pri tem zopet izgovarjajo, da nimajo časa za branje in sploh ne časa, da bi se oprijeli izobraževalnega dela, češ, kdo bo pa delal? — Toda prav resno se vprašajmo: Ali res za to ni časa? Tudi v zimskih mesecih ne? Tu mora pa res vsakdo obmolkneti.

Pogledati pa moramo tudi vzroke za tako malo zanimanje glede izobrazbe. Postaviti moramo temelj, da moremo pravilno presojati podeželske razmere glede ljudske izobrazbe. — V kmetiskem življenju, ki je vse bolj mirno kot pa mestno življenje, opazamo navadno manj gibalnih moči, ki bi budile duha in ga silile k izobrazbi. Šola tu ne pride v poštev; oglejmo si pa nekatere točke, ki prav gotovo tu pa tam pridejo v poštev kot ovire za izobrazbo.

Na kmetih za doraščajočo mladino ni nobene izbire v poklicu. V mestih in trgih navadno vprašajo otroke, kaj bi radi postali, ko bodo veliki. Učitelji v šoli govorijo z otroki o tem in jim svetujejo, ker jih poznajo, zakaj so sposobni. Otroci sami opazujejo razne poklice in jih primerjajo s svojimi željami in svojimi načrti. S tem se prav lahko pravilno odločijo za svoj poklic. Duh in volja se pri tem vežbata in usmerjata, čuvstvo pa se osredotoči na en poklic, ki je za doraščajočega pomemben in važen. Na deželi tega razmišljanja, te presoje, tega usmerjanja ni; zato tudi duševno delo otrok in doraščajočih v tem oziru počiva in nima s te strani nikake pobude.

Dekle premisli le to, ali bo ostala na kmetih, ali gre v tovarno, ali v mesto služiti. Za fanta pa mnogokrat niti tega preudarka ni treba, ker mu je poklic že določen: kmetijsko delo na domu ali v službi pri drugem kmetiskem gospodar-

ju. To pride kar samo ob sebi brez posebnega preudarka, brez izbire, brez duševne pobude, brez smotrnosti. In zdi se, da je vpliv za kako izprembo v tej smeri kar odveč. Ali je čudno, če se potem takega človeka, ki mu ni treba kar nič misliti, presojati, odločati, poloti nekaka lenoba in lenoben odpor za vse vplive izobraževalnega dela?

Zelo značilno je tudi to, da se kmetški sin silno redko popolnoma nauči kakega rokodelstva. Vedno primanjkuje izučenih zidarjev, tesarjev i. dr. in tako delo je združeno z dobrim zaslužkom, če ga vrši kdo kot mojster ali vsaj kot pomočnik. Toda navadno slišimo, ta ali ta je šel k zidarjem, ali tesarjem, kar znači, da ni šel v delo kot izučeni zidar ali tesar, ampak kot neizučeni pomagač, podajač, strežnik. Krivi pa so največkrat starši, ker ga ne dajo izučiti iz tistega naprežnega kmečkega ponosa: saj mu ni treba, kakor bi bila to kakšna sramota!) ali pa: za dom že dosti zna. Kakor, da bi bilo za dom vse dobro, ali pa da bi doma lahko poskušal: če bo, bo, če ne, pa ne. Mnogokrat pa je tudi vzrok, da kmečki starši ne dajo sina rokodelstva učiti, ker se jim smili, da bi moral delati po predpisih in pod nadzorstvom in pa v trdem redu. In tako se zgodi, da tak fant, ki ne pozna nobenega reda, nobene discipline, šele začne to dvojje spoznavati pri vojaki in mora tam marsikaj grenkega poskusiti.

V kmečkem poklicu torej prav za prav ne vemo za nikako učno dobo. Od drugih sicer slišijo, ta ali oni se je šel učiti mizarstva; tri leta se bo učil; sami pa se na tistem vesele, da jim ni treba z doma. Pri tem pa pozabijo, da niso deležni marsikatere dobrote in pobude, ki so jo vajenci deležni. Ena taka pobuda je n. pr. to, da vajenec vé, da pomočniki in mojster več znajo kot on in zato jih skuša posnemati; tekmuje z njimi v delu in primerja svoje znanje in svoje delo z njihovim. Vsak tekma pa je je že šola; torej se vežba in uri.

Se o nekaterih ovirah za izobraževalno delo nam je govoriti; to bomo storili prihodnjik

3.a naše male

Po svetu okrog.

Od jambora do jambora
sem plesal, skakal čilo.
Prikazal sem se spodaj le,
ko bilo je kosilo.

Najljubši mi je bil obisk
gor v opazovališču,
tam spal sem v jadra ves zavit
kot v gorkem zavetišču.

Pogosto sanjal sem sedé,
strmel v morjé široko,
spominjal domačije se,
zamislil se globoko.

Vendar docela prost sem i
med jambori poleti
in mogel nisem boljši si
usode več želeti

Ob skokih mojih množica
je potnikov strmela,
z gospodom le debelim se
pač nisva razumela.

To bil je ladijski zdravnik
bil vedno je za mano,
me dražil, in s pihalom me
strašil opetovano-

Posvetil sem mu vendarle
ko se mi je zameril,
ker baš spet lepega je dne
s pihalom name meril.

Pognal sem se mu nad glavó
po vrvi splezal doli, —
lasuljo strgal mu z glavé
in bežal kot nikoli.

Tu stal zdaj doktor je brez las
se pleša je bleščala,
in množica mornarjev vsa
okrog se je smejala ...

(Dalje.)

Pravilica o krtu.

Pred mnogo tisoč leti, ko ljudje še
niso poznali obleke, je živel pod zemljo
palček, tako globoko, da noben človek
ni vedel za ljudi in se tudi ni brigal za-
nje, ker je imel preveč dela. Bil je kralj
drugih palčkov in je imel peterso veli-
kanskimi dvoran pod zemljo, ki so mu
jih njegovi podložniki pripravili, sam
pa je bil že star in silno utrujen od
skrbi in ukazovanja. V teh prelepih dvo-
ranah pa ni bilo temno, četudi so bile
pod zemljo, kajti ena je bila svetlejša od
druge. Sami biseri in diamanti so bili
vdelani v stene, ki so bile iz samega
kristala, vsaka v drugačni barvi. In v
dvoranah je posedal kralj vseh palčkov
v dolgem baržunastem plašču na veli-
kanskem smaragdu, ki mu je služil za
prestol. Večkrat se je popraskal po špi-
častem nosu in se je naslonil na suh ko-
molec ter razmišljal, če je po dvoranah
že dovolj svetlo; pa to še dolgo ni bilo.

Drugi palčki so mu naredili še šesto dvorano. Stene so bile iz samih rubinov, ki so žareli kakor en sam ogenj. To delo pa je trajalo tisoč let; pa še ni bilo dovolj svetlobe. Stari kralj je bil vedno bolj žalosten in se je vedno tesneje zavijal v svoj žametni plašč. Zato so se zbrali vsi palčki k posvetovanju in najmlajši so svetovali: »Naredimo sinje-modro dvorano, ker take naš kralj še nima.«

Za ta nasvet pa bi bili mladi palčki kmalu tepeni; kajti doslej palčki sinje-modre barve niso marali. Ker so pa bile šestere barve že zastopane po šesterih dvoranih, so se končno vdali tudi stari palčki; delo pa so prepustili mladim. Le-ti so se takoj podali na delo in okrasili sedmo dvorano s samimi modrimi tirkizi, ki so bili tako sinje-modri, kakor nebesni svod jasnega jesenskega dne. To delo pa je trajalo zopet tisoč let.

Ta dvorana je kralju res ugajala. Prenesli so velikanski smaragd, ki je služil kralju za prestol, v novo dvorano. Kralj se je vsedel nanj in je bil silno vesel, ker je njegov žametni plašč tako dobro pristojal k sinji modrini.

Ko je pa petsto let tako sedel, mu je pa začelo presedati in nobena reč mu ni bila več všeč. Žalosten je postajal vsak dan bolj, nos mu je bil vedno bolj špičast. Petsto let je podpiral glavo s suhim komolcem in je premišljeval svojo nesrečo. Ko ni mogel več prenašati teh skrbi, je poklical najmlajše palčke in jim je naročil: »Naredite mi dvorano, v kateri se bo združilo sedmero barv mojih dvoran v eno!«

Tega pa palčki niso razumeli in so mislili, da je stari kralj od same žalosti znorel. Kralj pa je na tihem sklenil, da jih zapusti in si gre sam poiskat svetlobe. Stopil je s svojega prestola, odrezal je nekoliko svoj žametni plašč, da je mogel z rokami in nogami prosto gibati. Potem pa je začel kopati in iskati svetlobo. Ker pa so drugi palčki tam spodaj že vse prekopali in pregrebli za svetlobo, je pač mislil, da mora biti luč, za katero je tako hrepenel, bolj zgoraj; zato je začel grebsti kvišku, navzgor. V tistih časih pa še niso imeli lopat in

krampov, zato je moral kopati s prsti. Zelo ga je bolelo, ker tega ni bil vajen; a vendar si je tako želel luči.

Tri tisoč let je grebel in kopal kralj palčkov vedno višje in višje. Koža na prstih je postala že čisto tanka, da so male roke postale rožnate in so kuhale izpod njegovega žametnega plašča; pa ni se še prikopal do luči. Globoko spodaj pa se je svetlikal še sinje-modri soj njegove zadnje dvorane, ki jo je zapustil; nad njim pa je bilo vse črno, sama tema in noč. Močno je že shujšal in njegov nos je bil na vso moč špičast. Že je premišljal, če bi se ne kazalo vrniti; pa se je bal, da bi ga palčki ne odstavili in kot norca ne zaprli. Iznova je začel grebsti, da so mu prsti krvaveli in je grebel tritisoč let, pa je bilo vedno temnejše okoli njega in je izginila tudi sinje-modra pičica doli v globini. Ko pa je bila nastala popolna tema, je prenehal grebsti in je poskočil, da bi si glavo razbil v obupu, ker ne more do svetlobe.

Kar naenkrat pa se je nad njim odprla zemlja, kralj je zakričal od začudenja in je moral zapreti oči, ker je naenkrat videl toliko barv, ki so ga bodle v oči. Visoko gori nad zemljo je stala velikanska krogla, v kateri so bile združene v eno vse barve in je bila vse ena sama luč.

Ko si je pa hotel vse to še enkrat ogledati in je odprl oči, — je oslepel ter padel na tla. In je začutil, kako slabotno je njegovo srce bilo in da se žametni plašč zrašča z njim v eno ter, da postaja manjši in manjši in njegov nos le še špičast rilček. Naenkrat pa je riten-ski zdrsnil nazaj v zemljo.

Od takrat imamo krte s črnim žametnim kožuščkom in rožnatimi, lopatastimi nožicami. In včasih, kadar solnce prav lepo sije, sunejo s temenom kupček zemlje kvišku (krtina) in porinejo celo rilček ven na svetlo iz samega hrepenenja po svetlobi in luči.

Učitelj: Vaš sin Francek je zelo len in je zadnji v šoli.

Frtinka: Moj Bog, eden mora biti zadnji.